

híuság; a kik nem fáradnak el egy félszázad folytonos munkájában, de a kik elfáradnak, ha csak tíz perczig ünneplik őket.

Ilyen volt Királyi Pál, a ki magas kort ért, a nélkül, hogy életének bármelyik korszakában a teljes egészségnek örömeit élvezhette volna; s a ki törekeny teste daczára egész életét a közpályán hasznos és áldásos munka közt töltötte el. A mi másoknak, a kik csak a hír és a dicsőség mámorában tudják a közpálya fáradalmait kipihenni, lélekölő munka lett volna: a részletek a nagy koncepczióhoz tartozó, konkrét ügyek körüli gond és bajlódás, ez volt Királyi Pálnak csaknem egész élete, működése. Gondossága, lelkiismeretessége és szerényesége háritották vállaira a közpálya prózájának minden válfaját: s ő ezeket tudta szolgálni az önzetlen lelkesedésnek legmagasztosabb poeizásával. Mert lelke ideálokkal és örök-ifjú rajongással volt tele. Azon nagy stíli hazafiak sorába tartozott, a kik a haza szolgálatában kifejtett munkásságáért a saját öntudatukkal és lelkiismeretükkel önmagukat tudták jutalmazni: és más jutalmat soha sem kerestek, sem el nem fogadtak. Királyi Pál azon nagy stíli hazafiak közé tartozott, a kikkől sohasem halt ki a 48-as korszak forró idealizmusa: s a kik ezzel a forró idealizmussal napról-napra a pozitív tevékenység hideg realizmusát tudták szolgálni, ugy az országos, valamint a közművelődési és nem kevésbé a fővárosi ügyek terén.

Mert Királyi Pál, kinek szive csak az országért dobogott, valóságos rajongással csüggött az ország szívéen: a fővároson. Az édes anya, a ki gyermekét esecsímő korától kezdve dajkálja, neveli, — nem szeretheti azt jobban, mint a hogy Királyi Pál a fővárost szerette. Alig volt olyan fővárosi ügy vagy fővárosi érdek, melynek istápolásában Királyi Pál részes ne lett volna. A főváros gászja, külön gyász Királyi Pálért; mert nála jobb barátot és önzetlenebb munkást nem talál soha.

Nehány nap mulva fogja ünnepelni az ország a koronázás 25 éves jubileumát. S azok közt, a kik egy negyedszázad előtt a koronázást előkészítették és lehetővé tették, alig van valaki, a kinek a munka mennyiségében és folytonosságában több érdeme lenne, mint volt Királyi Pálnak.

De külön gyászolja őt az országgyűlési nemzeti párt is, melynek ő, élte utolsó órájáig elnöke volt. A most megnyilt országgyűlésen őt is megillette volna a korelnöki jog. De már ezt nem vehette igénybe azon betegség miatt, a mely ma este sirba döntötte őt.

Életét nem osztotta meg hitvessel, nem osztotta meg családdal, hanem csak a hazával. Egyedül élt, mint az oltár szolgája, a ki a saját szívéből táplálja azon — az örök tüzet. Most ez a tűz kialudt, de a nemzet szívében ég tovább az a láng, melyet önzetlen munkássága és áldozatkészsége gyújtott. S minél kevesebbszer beszéltek érdemeiről — mig élt: annál kevésbé fogják feledni azokat halála után.

Királyi Pál életrajza.

Királyi Pál született Szepteneken, Zalamegyében, 1821. aug. 10-én. Alsóbb és gimnázialis iskoláit Nagy-Kanizsán végezte a kegyesrendi tanítók vezetése alatt, hol mindig a jobb tanulók közt volt. Felsőbb tanulmányait a pesti egyetemen végezte. Joggyakornoskodása közben az 1843/4-iki országgyűlés alatt Pozsonyban írta meg a gr. Batthyány Kázmér által kihirdetett s a magy. gazd. egyet. által 50 arany jutalomra ítelt „Robot és dézsma“ című nemzetgazdasági s politikai pályaművét.

Engedve belső hivatásának, az irodalmi élet munkaterét választá; kezdetben a „Jelenkor“ című politikai lap mellett foglalkozott mint munkatárs, később a laptulajdonos neve alatt szerkesztője lett. E helyzetben jutott gr. Széchenyi István közelébe s a nagy férfiu irodalmi munkásságában politikai iskoláját találta fel.

Az 1848-iki események őt is a harcztérre szólították s rövid idő alatt századosná léptették elő. A hadjárat vége felé mint őrnagy a hadügyminiszterium katonai osztályába osztott s mint ennek második főnöke, tartotta meg helyét s végezte nehéz teendőit egész az aradi feloszlásig. Világosnál őt is a többi honvédek sorsa érte.

1850. február 6-án az osztrák császári hadseregbe soroztatván, Kattaróba a 49. sz. alsó-austriai ezredhez szállítottott, hol mint közvitész — altiszti kitüntetéssel — egész 1856-ig tartatott. Ekkor egészségi tekintetből a III. hadtestparancsnokság által mint fegyverképtelen, bucsulevéllal elbocsáttatott.

Személye szabadságát visszanyerve, a mintegy 10 év előtt felbeszakított hírlapirodalmi térre lépett újra s mint rendes munkatárs először a „Magyar Néplap“-nál, majd az Urházy szerkesztése alatt akkor megindult „Magyar Posta“ czimű politikai napilap mellett vállalkozott, mely utóbbi lap az időközben behozott hírlapbélyeg következtében megszűnván, munkatársai is más foglalkozás után láttak. S ekkor, vagyis az 1858. év téli szakában írta „Szigetvár 1856.“ czimű négykötetes történeti regényét, mely a reá következő évben meg is jelent nyomtatásban.

1858. július 1-én vette át a „Pesti Napló“ cz. politikai napilap felelős szerkesztését s vezette azt egészen 1860. márcz. 1-ig, midőn az ellene támasztott s két bíróságnál már meg is állapított sajtóvétségi per miatt, nem akarva, hogy annak a lapra is akadályozó hatása legyen — a felelős szerkesztést báró Kemény Zsigmondnak, a lap akkori főmunkatársának adta át; — maga pedig perének kimenetelét várva, mint egyszerű munkatárs dolgozott a lapnál.

1861. jan. 2-án Pest város tisztújító gyűlésében főjegyzővé választotta.

Zalamegye letenyei választókerülete, melybe születéshelye esik, szintén megemlékezve földijéről, őt az 1861-iki országgyűlésre, képviselőjéül választotta meg.

Az országgyűlés feloszlása után főjegyzői hivatalát folytató, mignem a jun. 8-iki városi közgyűlés által az államadó erőszakos behajtása tárgyában a képviselőházhoz intézett petíció szerkesztése miatt királyi biztos közbejöttével legfelsőbb meghagyás folytán okt. 29-én főjegyzői hivatalától felfüggesztetett s hűtlenségi kereset alá vétele elrendeltetett.

A dolog hónapokig huzódott el, míg végre 1861. december folyamán a király neki megkegyelmezett.

1869-ben újra képviselő lett s 1881-ben ő lett Deák Ferencz közvetlen utóda Budapest belvárosi kerületének képviselőségében. A főváros törvényhatósági életében vezérszerepe volt s a társadalmi s egyesületi mozgalmakban is rendkívül tevékenyen működött. A mérsékelt ellenzéki, most nemzeti pártnak elnöke volt s annak tanácskozásait 71 éve daczára törhetlen buzgalommal vezette. Az utolsó országgyűlési időszakok alatt Királyi Pál a csáktornyai kerületet képviselte.